

การประเมินแผนบริการด้านอุบัติเหตุและฉุกเฉินของโรงพยาบาล
ในจังหวัดสุรินทร์ ช่วงปี พ.ศ. 2542-2544

**The Evaluation of the Emergency Medical Service
Plans in Hospitals in Surin during A.D. 1999-2001**

สวณเกียรติ วันแสน*

ABSTRACT

Background : Emergency Medical Service is an important part to prevent mortality, loss and deformity. Since 1991, National statistical data revealed the increment of accident rate with great loss. Ministry of health therefore issued accident prevention policy in order to achieve the goal of public health development plan which involved with all health care settings and hospitals.

Objective : To study the setting of Surin Emergency Medical Projects and evaluate its input, procedure and outcome of all 6 emergency medical projects. This study also identify the relationship between input, procedure, and outcome of each emergency medical project.

Study design : Evaluation Research

Research Methodology : The samples of this research are 1,842 totally. Research tools is included 7 questionnaires and statistical analysis presented in percentage, mean, standard deviation and Pearson's Product Moment Correlation. The relationship between outcome, input and process was identified by multiple regression and stepwise multiple regression. Suggestion from the opened end questionnaire was summarized in content analysis.

Result : Input and procedure of Emergency medical service plans of Surin hospital were appropriate in moderate level though did not meet the criteria. The outcome in staff satisfaction aspect and quality of emergency medical service aspect were in moderate level and did not meet the criteria. Outcome which achieved the desired criteria were customer's satisfaction aspect and traffic accident prevention plan. The relationship between outcome achievement and factors in

operation and process (9 factors totally) were related with outcome achievement of each plan in high level (statistical significant, $p = 0.05$). All factors affected the success of on-site emergency medical service project, mass accident and casualty project, accident prevention project, trauma registry project, trauma audit project and trauma patient referral project at statistical level of 0.853, 0.829, 0.817, 0.837, 0.900 and 0.829 respectively (or 72.8%, 68.7%, 66.7%, 70.1%, 81.0% and 68.7% respectively).

Key words : Evaluation research, Emergency medical service, Project evaluation

บทคัดย่อ

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย : การบริการอุบัติเหตุและฉุกเฉิน เป็นงานที่มีความสำคัญยิ่งเนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยป้องกัน และลดความสูญเสียชีวิต ทรัพย์สิน ตลอดจนความพิการของประชาชน จากการศึกษาสถิติอุบัติเหตุและฉุกเฉินในภาพรวมของประเทศ ตั้งแต่ พ.ศ. 2534 เป็นต้นมา พบว่ามีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีการสูญเสียเป็นมูลค่ามหาศาล ดังนั้นกระทรวงสาธารณสุข จึงถือว่าการลดอุบัติเหตุและฉุกเฉินเป็นงานนโยบายที่สำคัญ เร่งด่วน ที่โรงพยาบาลและหน่วยงานของสาธารณสุข ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินงานให้ทะลุเป้าหมาย คือ ลดอุบัติเหตุและฉุกเฉินอันเนื่องมาจากสาเหตุยานพาหนะ ทั้งนี้ได้จัดทำแผนพัฒนาในเรื่องนี้ไว้ในแผนพัฒนาสาธารณสุข ฉบับที่ 8 (2540-2544)

วัตถุประสงค์ : เพื่อศึกษาลักษณะแผนงานโครงการหรือกิจกรรมในแผนอุบัติเหตุและฉุกเฉินในจังหวัดสุรินทร์ เพื่อประเมินปัจจัยดำเนินงาน กระบวนการดำเนินงาน ผลสำเร็จของแผนทั้ง 6 แผน ตลอดจนศึกษาความสัมพันธ์และระดับการส่งผลต่อปัจจัยดำเนินงานและกระบวนการดำเนินงานต่อผลสำเร็จงานแผนบริการผู้ป่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉินโรงพยาบาลในจังหวัดสุรินทร์

สถานที่ : โรงพยาบาลสุรินทร์และโรงพยาบาลชุมชน 12 แห่ง รวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง สาธารณสุขอำเภอ กปอ.จังหวัด อำเภอ ทางหลวง หน่วยกู้ภัย และสถานศึกษาในจังหวัดสุรินทร์

รูปแบบการวิจัย : การวิจัยเชิงประเมิน

วิธีการวิจัย : การวิจัยนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 1,842 คน ใช้เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถาม 7 ฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย หาระดับการส่งผลต่อผลสำเร็จของแผนแต่ละแผนจากปัจจัยดำเนินงานและกระบวนการดำเนินงาน โดยใช้สถิติ Multiple Regression

และ Stepwise Multiple Regression รวมทั้งวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในส่วนที่เป็นแบบสอบถามปลายเปิดโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาแล้วสรุปในเชิงบรรยาย

ผลการประเมิน : แผนบริการผู้ป่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉินของโรงพยาบาลในจังหวัดสุรินทร์ ด้านปัจจัยการดำเนินงาน ด้านกระบวนการดำเนินงาน พบว่าแต่ละแผนทั้ง 6 แผน มีปัจจัยดำเนินงานและกระบวนการดำเนินงานเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ยังไม่ผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจ ผลสำเร็จในภาพรวมผลสำเร็จตามเป้าหมายและผลสำเร็จด้านความพึงพอใจตามความเห็นของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ผลสำเร็จทางด้านคุณภาพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน ประสบผลสำเร็จอยู่ในระดับปานกลาง ยังไม่ผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจเช่นเดียวกัน สำหรับผลสำเร็จที่ผ่านเกณฑ์ที่น่าพึงพอใจ ได้แก่ ความพึงพอใจของประชาชนที่รับบริการด้านอุบัติเหตุและฉุกเฉิน ด้านการดำเนินงาน โครงการป้องกันอุบัติเหตุ ส่วนผลการศึกษาความสัมพันธ์ และระดับการส่งผลต่อผลสำเร็จของแผนบริการผู้ป่วยอุบัติเหตุจากปัจจัยดำเนินงาน 4 ปัจจัย กระบวนการดำเนินงาน 5 ปัจจัย รวม 9 ปัจจัย พบว่าปัจจัยทั้ง 9 มีความสัมพันธ์กัน และมีความสัมพันธ์กับผลสำเร็จของแผนงานแต่ละแผน ซึ่งปัจจัยทั้ง 9 ร่วมกันส่งผลต่อความสำเร็จของแผนงานแต่ละแผนอยู่ในระดับสูง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อผลสำเร็จของแผนงานบริการผู้ป่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉิน ณ จุดเกิดเหตุ แผนงานเตรียมรับมืออุบัติเหตุกลุ่มชน และสาธารณภัย แผนงานป้องกันอุบัติเหตุ แผนงานระบบทะเบียนผู้ป่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉิน แผนงาน Trauma Audit และแผนงานระบบส่งต่อผู้ป่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉินตามลำดับ ดังนี้ 0.8530, 0.829, 0.817, 0.837, 0.900 และ 0.829 หรือคิดเป็นร้อยละ 72.8, 68.7, 66.7, 70.1, 81.0 และ 68.7 ตามลำดับ

คำสำคัญ

: การวิจัยเชิงประเมิน, การบริการอุบัติเหตุและฉุกเฉิน, การประเมินแผน

บทนำ

การบริการอุบัติเหตุและฉุกเฉินเป็นงานที่มีความสำคัญยิ่งเนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยป้องกันและลดความสูญเสียชีวิต ทรัพย์สิน ตลอดจนความพิการของประชาชน จากการศึกษาสถิติอุบัติเหตุและฉุกเฉินในภาพรวมของประเทศ ตั้งแต่ พ.ศ. 2534 เป็นต้นมา พบว่ามีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีการสูญเสียเป็นมูลค่ามหาศาล ดังนั้นกระทรวงสาธารณสุขจึงถือว่าการลดสถิติอุบัติเหตุและฉุกเฉินเป็นงานนโยบายที่สำคัญเร่งด่วนที่โรงพยาบาลและหน่วยงานทางสาธารณสุข ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย คือ การลดอุบัติเหตุและฉุกเฉิน อันเนื่องมาจากสาเหตุยานพาหนะการ ทั้งนี้ได้จัดทำแผนพัฒนาในเรื่องนี้ไว้ในแผนพัฒนาการสาธารณสุข ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)

จังหวัดสุรินทร์เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีสถิติอุบัติเหตุและฉุกเฉินสูงเช่นเดียวกับระดับประเทศ ซึ่งก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิต ทรัพย์สิน และความพิการของผู้ประสบอุบัติเหตุไม่น้อยกว่า 3,600 ล้านบาทต่อปี ดังนั้นหน่วยงานทางสาธารณสุขทุกแห่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงพยาบาลของรัฐในจังหวัดสุรินทร์จึงได้ดำเนินการเพื่อตอบสนองในเรื่องการบริการอุบัติเหตุและฉุกเฉิน โดยจัดทำแผนงานเพื่อบริการด้านอุบัติเหตุและฉุกเฉินให้ครอบคลุมงานทั้ง 6 ด้าน คือ แผนงานบริการผู้ป่วยอุบัติเหตุฉุกเฉิน ณ จุดเกิดเหตุ แผนงานเตรียมพร้อมรับอุบัติเหตุกลุ่มชนและสาธารณภัย แผนงานป้องกันอุบัติเหตุ แผนงานจัดทำระบบทะเบียนผู้ป่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉิน แผนงาน Trauma Audit และแผนงานระบบส่งต่อผู้ป่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉิน ทั้งนี้แผนดำเนินการทั้ง 6 แผนงาน ดังกล่าวอยู่ในช่วงของการพัฒนางานให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังนั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลในทุกมิติมาประกอบการปรับปรุงและพัฒนางานให้สมบูรณ์

และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการวิจัยประเมินแผนการจับริการด้านอุบัติเหตุและฉุกเฉินของโรงพยาบาลของรัฐในจังหวัดสุรินทร์ ในครั้งนี้ อันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาแผนงาน กระบวนการดำเนินงาน ตลอดจนการบริการประชาชนที่ประสบอุบัติเหตุและฉุกเฉินในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากที่สุดในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาลักษณะแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมในแผนบริการผู้ป่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉินของโรงพยาบาลในจังหวัดสุรินทร์ ในช่วงปี พ.ศ. 2542-2544
2. เพื่อประเมินความพร้อมด้านปัจจัยการดำเนินงานของแผนบริการอุบัติเหตุและฉุกเฉิน ทั้ง 6 แผนงาน ใน 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านบุคลากร ด้านแผนปฏิบัติงาน ด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านงบประมาณค่าใช้จ่าย
3. เพื่อประเมินกระบวนการดำเนินงานตามแผนบริการอุบัติเหตุและฉุกเฉิน ทั้ง 6 แผนงาน ในด้านการปฏิบัติตามแผน ปัญหาอุปสรรคและการแก้ไข และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการ
4. เพื่อประเมินผลสำเร็จของแผนบริการอุบัติเหตุและฉุกเฉิน โดยพิจารณาจาก
 - 4.1 ผลสำเร็จตามเป้าหมายของแผนดำเนินงาน ทั้ง 6 แผนงาน
 - 4.2 ความพึงพอใจของบุคลากร
 - 4.3 ความพึงพอใจของประชาชนที่รับบริการด้านอุบัติเหตุและฉุกเฉิน
 - 4.4 คุณภาพงานบริการด้านอุบัติเหตุและฉุกเฉินตามเกณฑ์มาตรฐาน กระทรวงสาธารณสุข

4.5 ความคิดเห็นของประชาชน
เกี่ยวกับโครงการรณรงค์ป้องกันอุบัติเหตุ

4.6 แนวโน้มของผู้ป่วยอุบัติเหตุใน
จังหวัดสุรินทร์ ช่วงปี พ.ศ. 2542-2544

5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์และระดับการ
ส่งผลของปัจจัยดำเนินงาน และกระบวนการ
ดำเนินงานต่อผลสำเร็จของแผนบริการผู้ป่วย
อุบัติเหตุและฉุกเฉินแต่ละแผนงานทั้ง 6 แผนงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
การวิจัยครั้งนี้กำหนดกลุ่มประชากรเป้าหมาย คือ
บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับแผนบริการผู้ป่วยอุบัติเหตุ
และฉุกเฉินของโรงพยาบาลในจังหวัดสุรินทร์ และ
ประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการรับบริการในปี พ.ศ. 2544
โดยกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 1,842 คน แยกเป็น
คณะกรรมการระดับจังหวัดและอำเภอ รวมทั้งแพทย์
พยาบาล และผู้เกี่ยวข้อง เช่น ตำรวจจราจร
ทางหลวง หน่วยกู้ภัย จำนวน 402 คน ประชาชน
กลุ่มเป้าหมายในการรับบริการด้านอุบัติเหตุและ
ฉุกเฉิน 870 คน และประชาชนเป้าหมายในการ
รณรงค์ป้องกันอุบัติเหตุ 570 คน โดยกลุ่มตัวอย่าง
ดังกล่าวได้มาโดยการสุ่มแบบหลายระดับชั้น

2. เครื่องมือในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ใช้
เครื่องมือวิจัย คือ ใช้แบบสอบถาม ทั้งสิ้น 7 ฉบับ
ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยพิจารณาเฉพาะ
ความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face validity) โดย
ผู้ทรงคุณวุฒิ คือ นายแพทย์ปรโมทย์ สุจินพริหม
ผศ.สวัสดิ์ โพธิวัฒน์ นางนิตา ทศนเศรษฐ และ
ผศ.ดร.ทองสุข วันแสน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้
เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยเองและผู้ช่วยนักวิจัย
ซึ่งเป็นหัวหน้างานอุบัติเหตุและฉุกเฉินของโรงพยาบาล
ชุมชนในจังหวัดสุรินทร์ และคณะทำงานในตึก
อุบัติเหตุและฉุกเฉินโรงพยาบาลสุรินทร์

4. การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการโดยใช้
โปรแกรม SPSS/FW หาค่าต่อไปนี้

4.1 หาค่าปกติพื้นฐาน ได้แก่ แจก
แจงความถี่ค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย และค่าส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่าง
ง่าย และทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติของ
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย โดยใช้สถิติ t-test

4.3 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
พหุคูณ (Multiple regression) และทดสอบความ
มีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
โดยใช้สถิติ F-test รวมทั้งค้นหาตัวพยากรณ์ที่ดี
โดยใช้ Stepwise multiple regression

4.4 ทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ตัวพยากรณ์
โดยใช้สถิติ t-test

4.5 วิเคราะห์สภาพปัญหาอุปสรรค
การแก้ไข และข้อเสนอแนะต่าง ๆ โดยการวิเคราะห์
เนื้อหาความแล้วสรุปในเชิงบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้สรุปผลได้ดังนี้

1. แผนบริการผู้ป่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉิน
ของโรงพยาบาลในจังหวัดสุรินทร์ 6 แผนงาน ในช่วง
ปี พ.ศ. 2542-2544 มีโครงการและกิจกรรมที่สำคัญ
ดังนี้ คือ แผนงานบริการผู้ป่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉิน
ณ จุดเกิดเหตุ มีโครงการสำคัญ คือ การอบรม
การเคลื่อนย้ายผู้ป่วย ณ จุดเกิดเหตุและการอบรม
การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานและขั้นสูง แผนงาน
เตรียมพร้อมรับอุบัติเหตุกลุ่มชนและสาธารณภัย
มีโครงการที่สำคัญ คือ การซ้อมแผนประจำปี
แผนงานป้องกันอุบัติเหตุ มีโครงการที่สำคัญ คือ
การรณรงค์เมาไม่ขับ การรณรงค์สวมหมวกกันน็อก
และคาดเข็มขัดนิรภัย แผนงานระบบทะเบียนผู้ป่วย
อุบัติเหตุและฉุกเฉิน มีโครงการพัฒนาระบบข้อมูล
เฝ้าระวังการบาดเจ็บเฉพาะโรงพยาบาลศูนย์สุรินทร์
ส่วนโรงพยาบาลอื่น ๆ ไม่มีโครงการพัฒนางาน

ด้านนี้ ดำเนินงานเพียงทำระบบข้อมูลปกติ แผนงาน Trauma Audit มีโครงการเฉพาะโรงพยาบาล ศูนย์สุรินทร์ โดยมีกิจกรรมทุกเดือนส่วนโรงพยาบาลอื่น ๆ ยังไม่มีโครงการพัฒนาเรื่องนี้เด่นชัด และแผนงานระบบส่งต่อผู้ป่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉิน มีโครงการที่สำคัญ คือ การอบรมบุคลากรเกี่ยวกับการส่งต่อผู้ป่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉิน

2. ผลการประเมินแผนบริการผู้ป่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉินของโรงพยาบาลในจังหวัดสุรินทร์ ด้านความพร้อมด้านปัจจัยการดำเนินงาน ใน 4 องค์ประกอบ คือ บุคลากร แผนงาน วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ สิ่งอำนวยความสะดวก และงบประมาณ พบว่าแต่ละแผนงานทั้ง 6 แผนงาน มีความพร้อมด้านปัจจัยดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ยังไม่ผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจ

3. ผลการประเมินแผนบริการผู้ป่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉินของโรงพยาบาลในจังหวัดสุรินทร์ ด้านกระบวนการดำเนินงานใน 5 องค์ประกอบ คือ การสร้างความเข้าใจในแผนให้แก่ผู้ร่วมงาน การประสานงาน การปฏิบัติตามแผน การแก้ไขปัญหาอุปสรรค และการแก้ไขปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพ พบว่าแต่ละแผนงาน ทั้ง 6 แผนงาน มีกระบวนการดำเนินงานเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ยังไม่ผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจ

4. ผลการประเมินผลสำเร็จของแผนบริการผู้ป่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉินของโรงพยาบาลในจังหวัดสุรินทร์แต่ละแผนงานทั้ง 6 แผนงานสรุปได้ดังนี้

4.1 ผลสำเร็จในภาพรวม ผลสำเร็จตามเป้าหมายและผลสำเร็จด้านความพึงพอใจตามความเห็นของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เห็นว่าประสบผลสำเร็จอยู่ในระดับปานกลาง ยังไม่ผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจ

4.2 ผลสำเร็จในด้านความพึงพอใจของประชาชนที่รับบริการด้านอุบัติเหตุและฉุกเฉิน

พบว่าประชาชนพึงพอใจอยู่ในระดับมากผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจ

4.3 ผลสำเร็จในด้านคุณภาพงานบริการอุบัติเหตุและฉุกเฉิน ตามเกณฑ์มาตรฐานกระทรวงสาธารณสุข 12 ข้อ พบว่ามีคุณภาพผ่านเกณฑ์ 8 ข้อ ไม่ผ่านเกณฑ์ 4 ข้อ สำหรับข้อที่ไม่ผ่านเกณฑ์ คือ การดูแลความสะอาดร่างกายผู้ป่วยที่รับไว้สังเกตอาการ การมีข้อผิดพลาดจากการส่งต่อผู้ป่วยภายในและภายนอกโรงพยาบาล การให้บริการเป็นที่พึงพอใจของผู้ป่วยและญาติ และการมีข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการให้บริการ

4.4 ผลสำเร็จของโครงการรณรงค์ป้องกันอุบัติเหตุ พบว่าผลสำเร็จด้านความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์โครงการ รูปแบบการจัดกิจกรรมและผลที่เกิดจากโครงการ อันได้แก่ ทำให้ประชาชนตระหนักในอันตรายที่เกิดขึ้น ช่วยให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎจราจรมากขึ้น ช่วยลดการสูญเสียชีวิตและทำให้ประชาชนระมัดระวังในการใช้ถนนมากขึ้นมีผลสำเร็จผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจ

4.5 ผลการศึกษาแนวโน้มอุบัติเหตุในจังหวัดสุรินทร์ พบว่าในช่วงปี พ.ศ. 2542 - ตุลาคม 2544 แนวโน้มอุบัติเหตุเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 48,679 รายต่อปี โดยอุบัติเหตุด้านจราจรมากเป็นอันดับที่ 1 โดยเฉลี่ย 16,282 รายต่อปี หรือคิดเป็นร้อยละ 33.45 ต่อปี เมื่อเทียบกับจำนวนผู้ป่วยอุบัติเหตุทั้งหมด ส่วนอุบัติเหตุอื่น ๆ ที่สำคัญและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น คือ อุบัติเหตุจากแรงเชิงกล วัตถุสิ่งของ อุบัติเหตุจากแรงเชิงกลสัตว์/คน อุบัติเหตุจากการพลัดตกหกล้ม อุบัติเหตุจากการถูกทำร้ายและอุบัติเหตุจากการถูกพิษสัตว์/พืช คิดเป็นร้อยละตามลำดับดังนี้ คือ 19.54, 17.06, 11.49, 4.56 และ 2.24 สำหรับในส่วนผู้เสียชีวิต มีผู้เสียชีวิต 330 คนต่อปี คิดเป็นร้อยละ 2.03 ต่อปี ของจำนวนผู้ป่วยอุบัติเหตุจราจรทั้งหมด และผู้เสียชีวิตมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในปี 2543 และลดลง

เล็กน้อยในปี 2544 ซึ่งจากสถิติทั้งหมดนี้ชี้ให้เห็นว่าแผนบริการผู้ป่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉินของโรงพยาบาลในจังหวัดสุรินทร์ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

5. ผลการศึกษาความสัมพันธ์และระดับการส่งผลต่อผลสำเร็จของแผนบริการผู้ป่วยอุบัติเหตุจากปัจจัยดำเนินงาน 4 ปัจจัย กระบวนการดำเนินงาน 5 ปัจจัย รวม 9 ปัจจัย พบว่าปัจจัยทั้ง 9 มีความสัมพันธ์กันและมีความสัมพันธ์กับผลสำเร็จของแผนงานแต่ละแผน ซึ่งปัจจัยทั้ง 9 ร่วมกันส่งผลต่อผลสำเร็จของแผนงานแต่ละแผนอยู่ในระดับสูง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อผลสำเร็จของแผนงานบริการผู้ป่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉิน ณ จุดเกิดเหตุ แผนงานเตรียมรับอุบัติเหตุกลุ่มชนและสาธารณสุข แผนงานป้องกันอุบัติเหตุ แผนงานระบบทะเบียนผู้ป่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉิน แผนงาน Trauma Audit และแผนงานระบบส่งต่อผู้ป่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉินตามลำดับดังนี้ 0.8530, 0.829, 0.817, 0.837, 0.900 และ 0.829 หรือคิดเป็นร้อยละ 72.8, 68.7, 66.7, 70.1, 81.0 และ 68.7 ตามลำดับ นอกจากนี้เมื่อค้นหาปัจจัยที่ดีในการส่งผลต่อผลสำเร็จในแต่ละแผนงานทั้ง 6 แผนงาน พบว่าแผนงานบริการผู้ป่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉิน มีปัจจัยที่ดีที่ส่งผลต่อผลสำเร็จ 5 ปัจจัย คือ งบประมาณ การประสานงาน การปฏิบัติตามแผน การแก้ไขปัญหาอุปสรรค และการแก้ไขปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพ โดยส่งผล 0.849 หรือร้อยละ 72.1 แผนเตรียมพร้อมรับอุบัติเหตุกลุ่มชนและสาธารณสุข มีปัจจัยที่ดีที่ส่งผลต่อผลสำเร็จ 6 ปัจจัย คือ ลักษณะของแผน งบประมาณ ความเหมาะสมของวิธีสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้ร่วมงาน การประสานงาน การแก้ไขปัญหาอุปสรรค และการแก้ไขปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพ โดยส่งผล 0.827 หรือร้อยละ 68.4 แผนงานป้องกันอุบัติเหตุ มีปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสำเร็จของ

แผน 4 ปัจจัย คือ วัสดุอุปกรณ์ การประสานงาน การแก้ไขปัญหาอุปสรรค การแก้ไขปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพ โดยส่งผล 0.812 หรือร้อยละ 66.0 แผนงานระบบทะเบียนผู้ป่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉิน มีปัจจัยที่ดีที่ส่งผลต่อผลสำเร็จ 4 ปัจจัย คือ ลักษณะของแผน งบประมาณ การแก้ไขปัญหาอุปสรรค และการแก้ไขปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพ โดยส่งผล 0.823 หรือร้อยละ 69.2 แผนงาน Trauma Audit มีปัจจัยที่ดีที่ส่งผลต่อผลสำเร็จ 5 ปัจจัย คือ วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวก งบประมาณ ความเหมาะสมของวิธีสร้างความเข้าใจในแผนให้แก่ผู้ร่วมงาน การปฏิบัติตามแผน และการแก้ไขปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพ โดยส่งผล 0.898 หรือร้อยละ 80.6 แผนงานระบบส่งต่อผู้ป่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉิน มีปัจจัยที่ดีที่ส่งผลต่อผลสำเร็จ 4 ปัจจัย คือ บุคลากรลักษณะของแผนงาน การปฏิบัติตามแผน และการแก้ไขปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพ โดยส่งผล 0.822 หรือร้อยละ 67.6 ทั้งนี้ระดับการส่งผลของปัจจัยที่ดีในแต่ละแผนงานเมื่อทดสอบแล้วมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกค่า

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ต่อไปดังนี้

1. ระดับจังหวัดและกระทรวง ควรมีนโยบายเพื่อแก้ปัญหาผู้ป่วยอุบัติเหตุในจังหวัดสุรินทร์ ดังนี้

1.1 ป้องกันและลดอุบัติเหตุในจังหวัดสุรินทร์ใน 6 อันดับ คือ อุบัติเหตุจากรถจักรยานยนต์/คน อุบัติเหตุจากรถจักรยานยนต์/คน อุบัติเหตุพลัดตกหกล้ม อุบัติเหตุจากการถูกทำร้าย และอุบัติเหตุจากพิษสัตว์/พืช

1.2 เพิ่มประสิทธิภาพ ของแผนบริการอุบัติเหตุและฉุกเฉินของโรงพยาบาลใน

จังหวัดสุรินทร์ ทั้ง 6 แผนงาน โดยเน้นยุทธศาสตร์การทำงาน 5 เรื่อง คือ การปรับปรุงกิจกรรมในแผนงาน การจัดงบประมาณสนับสนุน การประสานงาน การแก้ไขปัญหา อุปสรรค และการแก้ไขปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

1.3 การแก้ไขและป้องกันอุบัติเหตุ ต้องมียุทธศาสตร์การทำงานร่วมหลายหน่วยงานในระดับเครือข่ายทั้งจังหวัด โดยหน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินของโรงพยาบาลต่าง ๆ เป็นผู้สนับสนุนข้อมูล

2. ระดับโรงพยาบาล ควรมีนโยบายในเรื่องต่อไปนี้

2.1 ปรับปรุงคุณภาพงานด้านอุบัติเหตุและฉุกเฉินใน 6 แผนงาน คือ แผนงานบริการผู้ป่วย ณ จุดเกิดเหตุ แผนงานเตรียมพร้อมรับมืออุบัติเหตุกลุ่มชนและสาธารณภัย แผนงานป้องกันอุบัติเหตุ แผนงานระบบทะเบียนผู้ป่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉิน แผนงาน Trauma Audit และแผนงานระบบส่งต่อผู้ป่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉิน โดยปรับปรุงปัจจัยดำเนินงาน 4 ปัจจัย และกระบวนการดำเนินงาน 5 ปัจจัย

2.2 พัฒนาบุคลากร เครื่องมือและเวชภัณฑ์ และระบบข้อมูลต่าง ๆ เพื่อรองรับงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินทั้ง 6 แผนงาน

2.3 พัฒนาคุณภาพงานบริการอุบัติเหตุและฉุกเฉินตามเกณฑ์มาตรฐานกระทรวงสาธารณสุขทั้ง 12 เกณฑ์ ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน 4 เกณฑ์ คือ คุณภาพงานด้านการดูแลความสะอาดร่างกายผู้ป่วยที่รับไว้สังเกตอาการ การไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดในการส่งต่อผู้ป่วยทั้งภายในและภายนอกโรงพยาบาล การบริการเกิดความพึงพอใจผู้ป่วยและญาติ และการมีตระวังเกี่ยวกับข้อร้องเรียนต่าง ๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมบริการ

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานในแผนงานต่าง ๆ ในภาพรวม โดยเฉพาะแผนงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน ทั้ง 6 แผน เพื่อให้เกิดผลสำเร็จ ผู้ดำเนินงานควรมียุทธศาสตร์การทำงานใน 4 เรื่อง คือ การแก้ไขปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพ การแก้ไขปัญหาอุปสรรค การประสานงาน และการกำหนดลักษณะของแผนงานให้ชัดเจน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลสุรินทร์ โรงพยาบาลชุมชนทุกแห่งในจังหวัดสุรินทร์ ที่อำนวยความสะดวกในการดำเนินการวิจัย รวมทั้งพยาบาลและเจ้าหน้าที่ทุกคนที่เกี่ยวข้องกับงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินที่มีส่วนในการให้ข้อมูลและเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สวัสดิ์ โพธิ์วัฒน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทองสุข วันแสน มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เอกสารอ้างอิง

1. กฤษดา แสงวดี และคณะ. การประกันคุณภาพการพยาบาลในโรงพยาบาล : งานบริการพยาบาล ผู้ป่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉิน. กองการพยาบาล สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2544
2. กองระบาดวิทยา. การบาดเจ็บและการตายจากอุบัติเหตุการขนส่งและสาเหตุอื่นที่สำคัญ พ.ศ. 2543. สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข www.moph.go.th/ops/epi, 2545.
3. วิทยา ขาติปัญญาชัย. และคณะ. Trauma Registry Khonkean Regional Hospital 1993. ขอนแก่นการพิมพ์. จังหวัดขอนแก่น, 2537.
4. สงวนเกียรติ วันแสน. การประเมินโครงการฟื้นฟูความรู้ด้านการปฐมพยาบาล การเฝ้าระวัง

- เพื่อป้องกันและควบคุมอุบัติเหตุ และโครงการ
การอบรมเชิงปฏิบัติการการปฐมพยาบาล
การเคลื่อนย้ายผู้ป่วย และการป้องกันอุบัติเหตุ
จากการให้บริการ. งานบริการผู้ป่วยอุบัติเหตุ
และฉุกเฉิน โรงพยาบาลสุรินทร์, 2540.
5. สถาบันการแพทย์ด้านอุบัติเหตุและสาธารณสุข.
ข้อมูลข่าวสารด้านอุบัติเหตุและสาธารณสุข.
ฉบับที่ 8 : 1-2 พฤศจิกายน 2542. ข้อมูล
ข่าวสารด้านอุบัติเหตุและสาธารณสุข. ฉบับ
ที่ 9 : 1-2 พฤษภาคม 2543.
 6. สมคิด พรหมจ้อย. เทคนิคการประเมินโครงการ.
พิมพ์ครั้งที่ 3 สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช, 2544.
 7. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันอุบัติภัยแห่ง
ชาติ. สถิติอุบัติภัย ปี 2542. ห้างหุ้นส่วนจำกัด
อรุณการพิมพ์. กรุงเทพฯ, 2542.
 8. Sepulveda C., and Gupta J.P. Glosserry
of Terma Used in Planning Development
and Health. ESCAP, Bangkok, 1981”
 9. Stake, Robert E. Evaluation the Arts in
Education : A Responsive Approach.
Columbus, Ohio : Charles E. Merrill,
1975.
 10. Stufflebeam, D.L., et. al. Educational
Evaluation and Decision - Making. Itasca,
Illinois : Peacock Publishing, 1971.